

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariaeikon.ro, www.edituraeikon.ro

**Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GOGEA, VASILE

Anamteme / Vasile Gogea. - București : Eikon, 2015-2025

3 vol.

ISBN 978-606-49-1609-9

Vol. 3 : Din Delta memoriei. - 2025. - ISBN 978-606-49-1605-1
821.135.1

Redactor: Mihai Salvan

Ilustrație copertă: *Après Nicolae Grigorescu: „Car cu boi la Orășii”*,
de elev Gogea Vasile

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

VASILE GOGEA

ANAMTEME

III

DIN DELTA MEMORIEI

E I K O N

București, 2025

Cuprins

Memoria ca o deltă.....	7
AMINTIRI. EVOCĂRI. ÎNTÂMLĂRI.....	9
Huta.....	11
„Toba de tinichea”, dar nu de Günter Grass.....	14
Noiembrie. În teniși roșii.....	16
Culegătorii de... bani.....	19
„Act manqué” de... pionier.....	22
Doamna Stanca: o „iubită” din copilărie.....	25
Oltul, ca un Mississippi. La Făgăraș.....	27
<i>Pupul</i> Reginei.....	31
O „copie” după Nicolae Grigorescu.....	35
După 55 de ani de la revolta cadeților de la Liceul Militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza.....	37
Cum am fost declarat <i>homeless</i> sau „să nu spui melcului că n-are casă”.....	42
Un post-post-scriptum la un post-scriptum.....	51
RECONSTITUIREA lui Horia Pătrașcu sau un <i>PITEȘTI</i> în... aer liber.....	54
„Șase-Șase” sau cum „s-a jucat la table” revista <i>Urmuz</i> cu zaruri măsluite.....	56
O plimbare prin „ploile amare” cu Alexandru Vlad	62
Mihai Dragolea – un „funcționar al singurătății”	65
Radu Țuculescu – Omul fără vanități	66
Radu G. Țeposu – între lene și melancolie, o „istorie etică” a literaturii.....	69
„Tancul” lui Ion Dumitriu.....	71
Petru Creția. Norii și marea.....	74
Ion Mureșan – Magicianul	76

Despre salvatorii anonimi ai cărților pierdute	80
De Ziua tuturor sfinților.....	87
Șase verbe esențiale din Etica Sfântului Francisc, Episcop al Romei, Papă	90
INTERVIURI	93
La microfonul Europei Libere, în direct din Piața Universității.....	95
„Socitatea civilă? Niște bolizi, în țările occidentale, niște vehicule optimizabile în fostele țări comuniste și carul nostru cu boi...”	101
„România, singura țară neconstituțională din Est”	116
„Singurul care n-are nevoie de artă este artistul” ..	127
„Scrisul îmi echilibrează ființa”	142
„Cred că este un moment bun să-l recitim pe Caragiale într-o perspectivă eliberată de presiunea socială, de sociologisme vulgare și reducționiste, și să punem în lumină sâmburele, miezul, esența valorii lui pur estetice”	156
„România de azi nu e deloc normală. Domnește o anormalitate reglementată“	168
PAGINI „ALESE” DIN DOSARUL DE URMĂRIRE INFORMATIVĂ	173
În loc de introducere	175
FACSIMILE	209
Din documentele „obiectivului”	211
„Cărțile de identitate” ale „personajului” VIRGIL ...	222
Cîteva referințe critice la volumele I și II ale <i>Anamtemelor</i>	230
DE ACELAȘI AUTOR	235

Memoria ca o deltă

Ajuns la acest al treilea volum de *ANAMTEME*, am avut revelația procesului „creator” care a generat această serie. Exercițiile *de anamneză* consemnate în aceste pagini nu au urmat o ordine prestabilită, nu au avut un algoritm, o „curgere” cronologică, tematică sau afectivă. Doar primul text, *Huta* (inclus și în volumul al doilea) indică, simbolic, *izvorul primar* al unei curgeri, devenit pe parcurs un adevărat fluviu al memoriei, putând fi considerat o *prefață* la ceea ce a devenit o *trilogie*. Însă fluxul amintirilor nu a urmat *cursul* acestui fluviu, ca în manualele de geografie, „de la izvor până la vărsare”, ci ele s-au relevat doar în *așteptarea activă* a autorului, retras pe un *grind* din *delta* amintirilor lui, însoțit de „caii verzi pe pereți”, visați cândva, pe malurile Tisei și Izei, ale Oltului și Berivoiului, ale Șcheiului sau ale Someșului. Acestea se reconstituie, aparent aleatoriu, din „analiza” *sedimentelor* aduse din amonte, adesea amestecate cu alte *aluviuni* „vărsate” de „afluenți”. Și, da, ... *gunoaie!*

Acest text ar fi putut fi o „prefață” la primul volum, dar și o „postfață” la acesta, al treilea.

Cele trei volume ale *ANAMTEMELOR* pot fi considerate, din această perspectivă, trei *brațe ale unei delte*. Brăzdate de o rețea de „canale”, uneori secate prin schimbarea albiilor, alteori transformate în insule plutitoare ori bălți închise. De pe *grindul* pe care s-a înșingurat, autorul înregistrează doar ecourile, vibrațiile și reziduurile *cataractelor*, *cheilor* sau *meandrelor* prin care a curs chiar viața lui.

Trebuie să adaug, cu toată grațitudinea, că această clarificare a procesului prin care memoria mea (rezumându-mă la cazul meu, particular) se lasă descifrată a fost *provocată* și de „întâlnirea” cu celebrul fizician american de origine română (din Galați) Adrian Bejan, fondatorul *teoriei constructale*, de la care am „învățat” cum e determinat *designul* lumii vii de *legea constructală* (considerată de mulți ca o „a treia lege a termodinamicii”). Cu alte cuvinte, și cu referire doar la cazul meu particular, am reconstituit *designul*, cel puțin pentru câteva intervale de timp, al „arhitecturii de curgere” a vieții mele.

Poate că nu sunt chiar în armonie cu Marcel Proust, care credea că „*memoria inimii elimină amintirile rele și le amplifică pe cele bune, și datorită acestei arte a memoriei, reușim să trecem peste trecut*”.

Dar eu cred, sprijinit de această dată de *teoria recesivității*, a filosofului român Mircea Florian, că noi nu „trebuie să trecem peste trecut”, ci **împreună cu ceea fără de care prezentul rămâne gol.**

V. G.

octombrie 2025

AMINTIRI. EVOCĂRI. ÎNTÂMPLĂRI

Huta

În amintirile vieții mele, *Huta* a fost mai întâi numele unei cățele de ciobănesc german (lupoaică). O adusese tata de la grăniceri, fiindcă se născuse în aceeași zi cu mine. Să-mi fie pază și soră (avea să-mi dea Dumnezeu, după doi ani, și un frate – Huta, deja mare, l-a „adoptat” și pe el). La început, dormea în casă, lângă pătuțul meu. Apoi, când ajunsesem abia la vreo trei ani, iar ea era deja „matură”, tata i-a făcut o „casă” în curte. Eram nedespărțiți. Iarna (și ce ierni erau în anii '50 la Sighet!), după ce tata i-a confecționat niște hamuri mici, o înhăma la săniuța mea de lemn și nu mai era nimeni ca mine în tot Sighetu, când treceam în fuga saniei trase de Huta pe străzile înzăpezite ale orașului. Până la capătul uncia, despre care nu știam nimic atunci, unde un soldat cu o pușcă în spate ne oprea și ne „ordona” (probabil, știa și comenzile pentru „frații” Hutei, care patrolau frontiera) să ne întoarcem sau să trecem pe celălalt trotuar. Era strada cu „pușcăria”!

Zilele acestea, acest „*Nestor* al filosofiei românești”, Mihai Șora (după știința mea, cel mai vârstnic filosof în viață din lume, azi!), declara într-un interviu acordat postului public *Radio România Cultural*: „*Când suntem mici, atunci când suntem copii, suntem mari... suntem în coextensie cu Universul... nu-ți percepi dimensiunile, limitele...*”.

A fost în firea lucrurilor să „cresc”, dându-mi seama, treptat, de limitele mele, dar și de cele ale Universului în

care trăiam. Dar nu dintr-o dată, ci progresiv, pe măsură ce înțelegeam cât de „mic” sunt și, cu toate acestea, cum *Infinitul* creștea nu în afara mea, ci în mine.

În vara anului 1959, din motive pe care nu le-am înțeles atunci, tata a decis să părăsim Sighetu. Aranjase să fie angajat la Combinatul Chimic din Făgăraș. Lucrase acolo câțiva ani, după fuga în refugiu, împreună cu fratele lui mai mic, Dumitru și cu tatăl lui Ștefan Hrușcă, cunoscutul cantautor de azi, ca urmare a Diktatului de la Viena și, după ce petrecuse primele șase luni într-un București înțesat de refugiați ardeleni, basarabeni, bucovineni, scăpând ca prin minune la cutremurul din noiembrie 1940 și trăind sângeroasa „rebeliune legionară” a decis să se mute, din nou, mai aproape de granița cu Ardealul, la Făgăraș. Aici, mai avea „o ușă deschisă”. El plecat primul, apoi, după ce ne-a transmis că a „rezolvat” totul, ne-am îmbarcat și restul familiei, mama și cei doi copii mici, cu câte lucruri și mobilă s-a putut, într-un vagon de vite, și am călătorit o interminabilă zi, pe o căldură toridă, stând prin triaje de gări pentru că aveau prioritate garniturile cu militarii „Armatei Roșii” care părăseau România, în urma solicitării lui Gh. Gh. Dej.

Dar n-am putut s-o luăm cu noi și pe Huta. A rămas în grija unor prieteni. Am primit mai târziu veste că s-a stins: a refuzat să mai mănânce! Nu făcuse „greva foamei”! (Asta aveam să fac eu, mult-mult mai târziu!) S-a stins de dor! Am plâns luni de zile după „sora” mea Huta.

De atunci, Huta a fost numele unei limite pentru mine: a însemnat moartea copilului din mine. Mult mai târziu, am aflat, din cărți, că *Huta* este și numele unui deal și al unei trecători care face legătura între Maramureșul Istoric Voievodal și Țara Oașului. Lucru pe care ofițerul de securitate care mi-a deschis D.U.I.-ul (Dosarul de urmărire

informativă) în 1975 (eram deja student, la Cluj) nu-l știa, pentru că mi-a dat numele de „obiectiv” *OȘANU*.

Astfel, *Huta* a căpătat în conștiința mea un alt sens, secret: acela de „trecătoare” a vieții mele, pe care urma s-o parcurg, singur. Și am început să descifrez sensurile inițiatice ale trecerilor mele din Țara Maramureșului în Țara Făgărașului, de aici în Țara Bârsei și mai departe, sau mai aproape acum de *Sighetu meu*, în centrul Ardealului. Tot timpul, când eram mai singur și mai lipsit de speranță, parcurgând *această* Hută a mea, mi-am amintit de două lucruri, de fapt de o ființă atât de dragă și de loială mie din copilărie, lupoaica Huta, și de vorbele bunicului: „În viață de multe ori Necuratul te ademenește și se prefa' a te ajuta să treci puntea... dar țineți minte: cine se face frate cu Diavolul, înrudește toată familia cu el!”...

Nu știu dacă *trecătoarea* s-a terminat, dar știu că familia e lângă mine, e cu mine. Și am avut ocazia în viață, de mai multe ori, să-L simt aproape și pe Dumnezeu!

Huta rămîne, astfel, în „mitologia” mea subiectivă numele *paradisului pierdut*, al *fidelității* și *loialității* până la capăt, dar și un permanent avertisment contra infernului care te poate aștepta la capătul oricărei „trecători” sau „punți”.

„Toba de tinichea”, dar nu de Günter Grass

Cred că eram prin clasa a IV-a. Anul era 1964. Sfârșitul lui aprilie. Se apropia *1 Mai Muncitoresc*. Începuseră pregătirile pentru „defilarea” tradițională prilejuită de această sărbătoare internațională a celor ce muncesc. Și în detașamentul nostru de pionieri au început niște repetiții, mai ales pentru *toboșari* și *trompetiști*. Fusesem ales toboșar, și urma să rămânem după cursuri, încă o oră, să învățăm să *batem toba* într-un anumit ritm. Toba semăna cu o sită de cernut făina, doar că în loc de sită avea o piele uscată, bine întinsă, de câine. Nu m-a entuziasmat deloc această alegere (îmi cam încurca programul, pentru că după amiaza aveam antrenament, o zi la fotbal, o zi la volei), dar n-aveam ce face. Cu trompeta nu mă descurcam deloc. Și nici *stegar* nu voiam să fiu...

La prima *repetiție*, instructorul ne-a explicat ritmul: *tam/ta-ram/ta-ra-ram-tam*. Adică: unu, doi, patru. Simplu! Cu ambele bețe odată. Am dat și eu cu bețele în pielea de câine a tobei, scandând în gând *tam-tara-tara-ram-tam...*, dar se pare că instructorului nu i-a plăcut cum bat eu toba. „Prea moale! Parcă ai fi *xilofonist*! Mai cu putere, cu mândrie de pionier! N-aud!” N-am înțeles ce poate fi un *xilofonist*, nu auzisem încă de *xilofon*, am dedus însă că ar fi ceva *rușinos*... pe aproape de *sclifosit*... ceea ce m-a cam infuriat...

Am reluat ritmul și, *energizat* de îndemnul înălțător al instructorului, am lovit timpanul tobei cu toată forța, astfel încât pielea aceea uscată, de câine, a crăpat și s-a făcut fășii... „Mă, derbedeule, ți-am spus să lovești toba cu mândrie, nu cu ură!” – a țipat „dirijorul” de entuziasm. „Să vină tac’tu mâine la școală! Să plătească toba!”

Tatăl meu a fost a doua zi la școală. A vorbit cu directorul. A plătit toba. Nu m-a pedepsit în niciun fel. Eu am scăpat de *repetiții*... După câteva zile, tata, crezând că sufăr din această pricină, mi-a spus: „Mă băiete, tu să te faci *dobaș* la ăștia când or avea și *ceteraș*!”

Noiembrie. În teniși roșii

Noiembrie 1965. Era o toamnă caldă, i-am spune acum „o vară indiană”. Începeam clasa a V-a la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș, care școlariza la toate ciclurile: primar, gimnazial și liceal. Anul școlar începuse normal. Încă nu începuse „practica agricolă”, sau „munca voluntară” la strânsul recoltelor (la Făgăraș, a cartofilor, „gogoșelor” cum erau numiți de localnici) ce avea să constituie, nu peste mulți ani, „uvertura” obligatorie a fiecărui nou an școlar (nu doar preuniversitar, dar și universitar) în toată România. Orele decurgeau normal, adaptarea la trecerea de la un singur dascăl, învățătorul, de până atunci, la dascăli diferiți pentru fiecare materie s-a făcut ușor, „din mers”, fără drame.

Orele de „educație fizică”, sau de „sport” cum le numeam noi, se desfășurau încă în aer liber. (Deși liceul avea o frumoasă și încăpătoare sală de sport de dimensiuni regulamentare pentru practicarea handbalului, baschetului sau voleiului.) În curtea mare a liceului, era amenajat și un teren de fotbal (cu zgură) pe care, într-adevăr, adesea ora de „sport” asta și devenea: primeam o minge și băieții jucau fotbal. (Obiceiul acesta fusese impus de licenții din anii terminali: pentru că pe profesor îl chema Șica, aceștia, de îndată ce ieșeau pe terenul de fotbal scandau, cerând, *bă-șica! bă-șica!*, iar bătrânul dascăl, pentru a opri acest ireverențios joc de cuvinte, ceda și le îndeplinea dorința.) Fetele

erau, tacit, „învoite”, câștigând astfel încă puțin timp pentru a mai recapitula niște „lecții”. Noi, *băieții*, ne dezbrăcam de uniforme și ne descălțam de pantofii (sau ghetetele) „de oraș” și rămâneam în maieuri, cunoscuții chiloți negri cu nelipsiții teniși albi, eventual chinezești – care erau, ce-i drept, mai rezistenți.

Curtea era mărginită pe o latură de un șir de castani uriași, cu bănci de lemn între ei (pe care ne așezam hainele pe durata orei de sport). Pe latura opusă, limita o fixase râul Berivoi, care curgea încă pe lângă liceu, tăind, în aval, orașul în două jumătăți legate între ele cu mai multe poduri. În adâncime, adică opus clădirii liceului, cu intrarea principală aliniată spre centrul orașului, curtea se închidea, cu un gard nu tocmai de netrecut, în vecinătatea unor curți ale unor case particulare. La limita malului Berivoiului, se afla o spărtură în gard prin care puteai continua drumul spre casele cu grădini de pe strada Morii, sau spre noul cartier de blocuri din „zona gării”. Era o scurtătură pe care o foloseau nu numai elevii care locuiau în acele zone, dar și localnici care traversau fără niciun control curtea pentru a scurta drumul spre casă. Această scurtătură, pentru că era vorba doar de o potecă îngustă, alunecoasă când ploua și iarna când ninge, urmând albia râului, era numită „codificat” *Dardanele*.

Într-una dintre acele zile de „vară indiană”, după consumarea orei de „educație fizică”, îmbrăcându-mă pentru a intra la clasă pentru celelalte cursuri, am constatat că pantofii mei (aproape noi, cumpărați la începutul anului școlar, odată cu uniforma) *dispăruseră!* I-am spus imediat „tovarășului profesor” (aveam și lacrimi în ochi, îmi era și teamă de ce se va întâmpla acasă) care a exclus (și avea dreptate) posibilitatea ca vreun coleg să-mi fure pantofii.

Singura posibilitate era ca un localnic, „străin” de școală, care folosea *Dardanelele*, să fi comis oribila crimă! Fapta a ajuns și la urechile directorului, blajinul profesor de latină, „Domnul Remus”, poreclit *Momo* (probabil, peste mai mulți ani, mi-ar fi spus: *Cura, ut valeas!*) dar nu mai era nimic de făcut: *prinde hoțul și descaltă-l, dacă poți!*

Îmi amintesc vag muștrările tatălui meu în legătură cu neatenția mea, sau revolta mamei mele în fața neglijenței și a irresponsabilității conducerii liceului.

Ceea ce mi-a rămas în memorie este ultima frază a tatălui meu: „*Băiete, oaia care nu-și poate duce blana, s-o mănânce lupii!*”. Și, ca să nu uit, am fost obligat să merg la școală în teniși până când a căzut prima ninsoare și am primit „dezagare” la ghetete. Dar, până atunci, cum tenișii erau albi și eu scurtam drumul spre școală prin *Dardanele*, pentru a nu se vedea urmele verzi lăsate de iarba umedă de roua dimineții, îi „făceam” în fiecare zi, înainte de a intra în clasă, cu *cretă roșie*. N-am găsit altă bucată de cretă... Poate că era expresia inconștientă a nevoii de a *corecta* ceva...

Culegătorii de... bani

Pe la începutul anilor '60 ai secolului trecut (de câte ori rememorez întâmplări din copilărie sau tinerețe și trebuie să le datez, mă trece un fior rece menționând, mereu, *secolul trecut*), *1 Mai* – *ziua internațională a celor ce muncesc*, cum era impropriu proclamată de regimul comunist, ducând *logic* (în „logica” timpului) la sloganul mobilizator „sărbătorim prin muncă” – era o zi specială și pentru câțiva băieți din „cartierul gării”, din orașul Făgăraș. Eram o *trupă* veselă, și nu *leneșă*. Pentru a ne câștiga niște bani de buzunar, adunam sticle și borcane (nu cu prea mult entuziasm, trebuia să radem etichetele și să spălăm sticlele), fier vechi și hârtie, pe care le predam la centrele de colectare. Bani primiiți erau ai noștri și erau *munciți!* (Activitatea asta a fost mai apoi, prin Decretul 465 din 1979, reglementată și „implementată” în școli, fiecare unitate de învățământ având de îndeplinit un „plan”; banii încasați puteau fi folosiți în interesul ei.)

Bani *buni* am primit și în anul în care s-a desfășurat o campanie națională de creștere a viermilor de mătase. Vreo douăzeci și cinci de lei! Dar asta spre disperarea mamei, care era îngrozită de vietățile inelate și păroase din cutiile de pantofi (din care mereu evada câte una), în care improvizasem *ferma*. Și-mi făcusem un inamic dintr-un vecin de pe stradă, care locuia „la casă” și avea în curte un dud uriaș, pe care l-am cam lăsat fără frunze...